

**TURUN
YLIOPISTO**
Kauppakorkeakoulu

Työskentelyn vaikutus opiskelijoille opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen

Miksi opiskelijat työskentelevät opintojensa ohessa?

Johtamisen ja organisoinnin
kandidaatintutkielma

Laatija:
Tilda Nummi

Ohjaaja:
KTT Anni Paalumäki

5.5.2024
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidatutkielma

Oppiaine: Johtaminen ja organisointi

Tekijä: Tilda Nummi

Otsikko: Opintojen aikaisen työ vaikutus opiskelijoille nyt ja lähitulevaisuudessa

Ohjaaja: KTT Anni Paalumäki

Sivumäärä: 34 sivua

Päivämäärä: 5.5.2024

Opintojen aikainen työ on yleistä. Noin puolet suomalaisista korkeakouluopiskelijoista työskentelee opintojensa ohessa. Silti töiden ja opintojen yhdistämisen vaikutuksista tiedetään kapeasta näkökulmasta. Opintojen aikaista työtä on tutkittu lähinnä siitä näkökulmasta, viivästyttääkö työ opintojen kestoa. Vähemmän tiedetään siitä, millaisia muita vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on esimerkiksi oppimiseen, valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen ja tulevaisuuden tulotasoon. Tämä tutkielma pyrkii vastaamaan kysymykseen siitä, mitä vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on opiskelijalle itselleen nyt ja lähitulevaisuudessa. Lisäksi se vastaa kysymykseen, miksi korkeakouluopiskelijat työskentelevät opintojen ohessa. Tutkielman tutkimuskysymyksenä on: Mikä vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on opiskelijoille nyt ja lähitulevaisuudessa?

Tutkielma on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, jossa aineistona ovat vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit opintojen aikaisesta työstä ja sen vaikutuksista. Lisäksi aineistona hyödynnetään Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja ja muiden julkisten organisaatioiden toteuttamia tutkimuksia ja mittauksia opintojen aikaisesta työstä. Pääosassa tutkielmassa ovat opintojen aikaisen työn määrä, syyt työskentelyyn ja työskentelyn vaikutukset. Tutkielma käsittelee opintojen aikaisen työn negatiivisia ja positiivisia vaikutuksia.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella voidaan todeta, että suurin syy työskennellä opintojen aikana on taloudellinen. Sillä on kuitenkin monia muitakin vaikutuksia opiskelijoiden elämään nyt ja valmistumisen jälkeen. On totta, että tyypillisimmin opinnot viivästyvät opintojen aikaisen työn takia, mutta työ helpottaa valmistumisen jälkeistä työllistymistä ja tuo tilastollisesti suuremmat ansiotulot tulevaisuudessa. Keskeinen kysymys kuitenkin on, tuoko opintojen aikainen työ enemmän haittoja vai hyötyjä.

Jatkotutkimus nykyisten koulutussuunnitelmien soveltuvuudesta opintojen ja työn yhdistämiseen on tarpeen. Opiskelijat ovat olleet kiinteä osa työelämää jo vuosikymmeniä, eikä määrä ole merkittävästi muuttunut hallituksen asettamista rajoitteista huolimatta. Mikäli opiskelijat aikovat työskennellä opintojen ohessa jatkossakin, tarvitaan lisää tutkimusta siitä, miten työn ja opintojen yhdistämistä voidaan helpottaa tulevaisuudessa.

Avainsanat: opiskelijoiden työssäkäynti, työskentely opintojen ohella, opintojen aikainen työ

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	7
2	Opintojen aikaisen työskentelyn laajuus ja syyt	10
	2.1 Työssäkäynnin yleisyys	10
	2.2 Syyt työskentelylle	12
	2.2.1 Taloudelliset syyt	12
	2.2.2 Työkokemuksen hankkiminen ja verkostoituminen	13
	2.2.3 Työmarkkinoiden rakenne	14
3	Työn määrä, laatu ja vaikutus hyvinvointiin	15
	3.1 Työn määrä	15
	3.2 Työn luonne suhteessa opiskeltavaan alaan	16
	3.3 Työskentelyn vaikutus psyykkiseen terveyteen	17
4	Työskentelyn vaikutus opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen	19
	4.1 Opinnoissa edistyminen	19
	4.1.1 Opintojen tahti	19
	4.1.2 Oppiminen ja opiskelumotivaatio	21
	4.2 Työllistyminen valmistumisen jälkeen	23
	4.3 Ansiotulot valmistumisen jälkeen	26
5	Yhteenveto ja johtopäätökset	28
	Lähteet	32

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1 KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN TYÖLLISYYSASTEEN KEHITYS VUOSINA 2000–2020 SUOMESSA.

(TILASTOKESKUS 2024, OPISKELIJOIDEN TYÖSSÄKÄYNTI 2000–2020.)

11

1 Johdanto

Suomessa oli vuonna 2022 noin 327 500 korkeakouluopiskelijaa. Määrä jakautui tasaisesti ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden kesken. (Tilastokeskus 2004–2022.) Tilastokeskuksen vuoden 2024 tiedotteen mukaan työssäkäyvien opiskelijoiden osuus kasvoi 2,5 prosenttia vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2021. 18–64-vuotiaita opiskelijoita oli yhteensä 566 000, joista yli puolet työskenteli opintojen ohella. Eniten opintojen aikainen työssäkäynti kasvoi ammattikorkeakouluopiskelijoilla. Naisopiskelijoiden työllisyys oli miehiä yleisempää; naisten työllisyysaste oli 58,2 prosenttia ja miesten 51,0 prosenttia. (Tilastokeskus 2024.)

2000-luvulla Suomen julkisessa keskustelussa on esiintynyt usein työurien pidentäminen talouden kestävyuden edesauttamiseksi. Eläkeikää on nostettu ja opintojen pitkittymisen syitä pyritty ratkomaan, sillä sen on nähty heikentävän Suomen kilpailukykyä. (Aho ym. 2012, 10–11.) Yhteiskunnallisesta näkökulmasta työurien pidentäminen on tärkeää. Työuria pidennetään sekä eläkeikää nostamalla että opintojen viivästyttäen estämällä (Saari ym. 2013, 44). Korkeakouluopiskelijat ovatkin esiintyneet keskustelussa opintojen vauhdittamisen näkökulmasta (Aho ym. 2012, 10–11). Lähtökohtana on ollut näkemys, jonka mukaan opinnot ja sen jälkeinen työura muodostavat tässä järjestyksessään jatkumon (Vanhanen-Nuutinen ym. 2016, 11). Saaren ym. (2013, 44) mukaan yleisesti opiskeluaikaisen työssäkäynnin katsotaan viivästyttävän opintoja. Toisaalta opiskelijoiden laajan työssäkäynnin pelätään vievän esimerkiksi palvelualoilta työpaikkoja. Saloniemi ym. (2013, 413) pitää mahdollisena, että osaa opiskelijoista voisi patistaa ainakin vähäisempiin työtunteihin kiristämällä sosiaalitukia ja se voisi nopeuttaa valmistumista. Tämä ei kuitenkaan suoraan vaikuttaisi työurien pidentymiseen, sillä omaa koulutusalaan vastaavat työurat aloitettaisiin aiempaa myöhemmin. Toisaalta opiskelijat vapauttaisivat työpaikkoja etenkin palvelualoilta, ja työmarkkinoiden rakenne muuttuisi positiivisempaan suuntaan.

Opintojen aikaista työssäkäyntiä on tutkittu lähinnä opinnoissa menestymisen ja valmistumisajan näkökulmasta. Näiden tutkimusten lähtökohta on ollut, että opintojen aikainen työ hidastaa valmistumista ja on yhteydessä negatiivisesti opinnoissa menestymiseen. Vähemmälle huomille on jäänyt työkokemuksen ja opintojen toisiaan täydentävä osuus. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2016, 9.) Isotalo ym. (2023, 7) pitää opiskeluaikaista työssäkäyntiä ja sen vaikutuksia ovat haastavana tutkimuskysymyksenä,

sillä sen taustatekijöitä ja vaikutuksia on vaikea havaita yksiselitteisesti. Opiskeluaikaisen työssäkäynnin vaikutukset eivät ole selviä opiskelijoille itselleen tai yhteiskunnalle.

Saloniemi ym. (2013, 402) summaa, että opintojen aikainen työ kohtaa vastakkaisia näkemyksiä sen hyödyllisyydestä. Opintojen aikaisesta työskentelystä Suomessa voidaan löytää jopa työmarkkinasopimisen kaltainen kolmikanta: Valtiovallan osuus sosiaalityöissä, työmarkkinat eli opiskelijoiden työvoiman kysyntä ja tarjonta sekä yliopistojen järjestelyt opintojen ja työn yhdistämiseen. Saloniemi ym. (2013, 402) kokee, että opiskelijat ovat melkein pakotettuja yhdistämään opinnot, työskentelyn ja sosiaalityöt. Kansainvälisesti vertaillen suomalaiset korkeakouluopiskelijat aloittavat opintonsa muita vanhempina ja opiskeluaikaista työssäkäyntiä on pidetty keskeisenä syynä pitkiin opiskeluaikoihin. Toisaalta opintojen aikainen työssäkäynti on yleistä kaikkialla Euroopassa, vaikka maiden välillä on vaihtelua. (Aho ym. 2012, 10–11.)

Enemmistö tutkimuksista tutkii työskentelyn vaikutuksia valmistumisen viivästymiseen tai tutkimukset koskevat yksilön sijaan yhteiskunnallista näkökulmaa. Kuten tässä tutkielmassa tullaan toteamaan, opintojen ja työn yhdistäminen vaikuttaa opintojen pituuden lisäksi muun muassa opiskelijan hyvinvointiin, opiskelumotivaatioon sekä valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen ja ansiotuloihin. Vähemmän tiedetään siitä, millaisia positiivisia vaikutuksia opintojen ja työn yhdistämisestä voi olla opiskelijalle itselleen sekä opintojen aikana että valmistumisen jälkeen.

Tutkimuskysymykseni on:

Mitä vaikutuksia työskentelyllä on opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen opiskelijalle itselleen?

Mikä vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on opiskelijoille nyt ja lähitulevaisuudessa?

Apututkimuskysymykset ovat:

Kuinka laajasti opiskelijat ovat työelämässä?

Miksi opiskelijat työskentelevät opintojensa aikana?

Tässä tutkielmassa tulen käsittelemään opintojen aikaisen työssäkäynnin yleisyyttä, syitä siihen, mikä ajaa opiskelijoita työelämään ja sitä, millaisia vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on opiskelijalle itselleen opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen.

Tutkielma toteutetaan kirjallisuuskatsauksena. Käsittelen aluksi opintojen aikaisen työssäkäynnin määrää sen yleisyydestä yksittäisten opiskelijoiden viikkotunteihin. Seuraavaksi siirryn siihen, millaisia vaikutuksia opintojen aikaisella työllä on opiskelijalle itselleen opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen. Käsittelen opintojen aikaisen työn negatiivisia sekä positiivisia vaikutuksia. Lisäksi tuon esiin lyhyesti työmarkkinoiden näkökulman opiskelijoiden työn teosta.

2 Opintojen aikaisen työskentelyn laajuus ja syyt

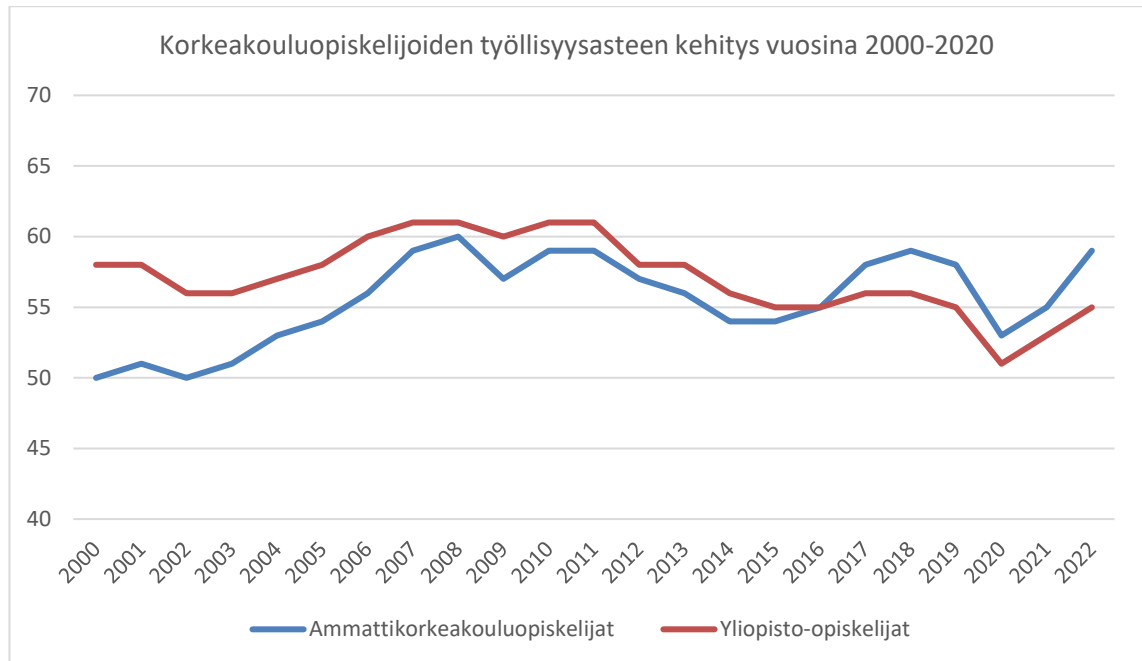
2.1 Työssäkäynnin yleisyys

Työssäkäyvät korkeakouluopiskelijat ovat globaali ilmiö (Owen ym. 2017, 504). Yli puolissa Euroopan maista vähintään 40 prosenttia niistä korkeakouluopiskelijoista, jotka eivät asu vanhempiensa kanssa, työskentelevät opintojensa aikana. Työskentely opintojen aikana on yleisempää vanhempien (noin 30-vuotiaiden) opiskelijoiden keskuudessa kuin nuorempien. (Hauschildt ym. 2015, 235.) Suomen korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa työssäkäynti ei ole sen yleisempää kuin muissa Euroopan maissa. Itseään kokoaikaisiksi opiskelijoiksi kuvaavista noin 45 prosenttia työskentelee opintojensa aikana. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 19.)

Työssäkäynti muodostaa suuren osan suomalaisten opiskelijoiden tulonlähteistä. Opiskelijoiden suosimat määräaikaiset ja kausiluonteiset työsuhteet auttavat puolestaan työnantajia sopeutumaan kausittaiseen vaihteluun työvoiman tarpeessa. (Isotalo ym. 2023, 7.) Suurin osa opiskelijoista työskenteli lukukausien aikana osa-aikaisessa työsuhteessa. Hieman alle neljäsosa opiskelijoista oli tehnyt lukukausien aikana kokoaikatyötä. Loma-aikoina työnteko oli kaikkein yleisintä, ja noin 80 prosenttia opiskelijoista kertoi loma-aikana työskennelleensä kokopäiväisesti. (Aho ym. 2012, 11.) Enemmistö opiskelijoista kiinnittyy työuraan jo opintojensa aikana. Selkeä vähemmistö opiskelijoista noudattaa ”perinteiseksi” tunnettua polkua, jossa opinnot ja työt ovat eri elämänvaiheita ja työtä tehdään vasta valmistumisen jälkeen. Työelämään siirtyessään erilaiset kehityspolut työuraan kiinnittymiseen kuitenkin sekoittuivat. (Tilastokeskus 2022.)

Opintojen aikaisen työssäkäynnin kuvataan olevan yleisintä ammattikorkeakoulujen kaupan- sekä palvelualoilla ja yliopistojen terveyden, hyvinvoinnin ja kasvatusaloilla. Alakohtaiset erot johtuvat esimerkiksi alojen erilaisista työmarkkinoista ja alojen opiskelijoiden erilaisista taustoista. Alemmassa korkeakoulututkinnossa opiskelivat tyypillisesti ne opiskelijat, jotka ovat jatkaneet tutkinto-ohjelmaan suoraan toisen asteen koulutuksesta. Ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden keski-ikä on huomattavasti korkeampi: 29 vuotta. Vanhemmilla opiskelijoilla on myös tyypillisesti alaltaan aikaisempaa työkokemusta. Puolestaan vuoden 2022 tutkimuksen mukaan

ammattikorkeakouluopiskelijat työskentelivät 13 prosenttia yliopisto-opiskelijoita enemmän (Saari ym. 2022, 36–37).

Kuvio 1 Korkeakouluopiskelijoiden työllisyysasteen kehitys vuosina 2000–2020 Suomessa. (Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2000–2020.)

Opiskelijoiden työssäkäynti ei ole uusi ilmiö Suomessa. Korkeakouluopiskelijat ovat olleet kiinteä osa työelämää jo vuosikymmeniä. Tarkasteltaessa työllisyysasteen muutoksia vuosien 2000–2020 välillä (kuvio 1), työllisyysaste on noussut hitaasti jo 20 vuoden ajan. Tarkemmin tarkasteltaessa, työllisyysaste kasvoi tasaisesti vuosien 2000–2007 välillä. Kasvu hidastui vuoden 2008 aikana, mutta oli silti kasvanut verrattuna edelliseen vuoteen. Kehityskulku kääntyi laskuun vuoden 2009 tilastoissa mutta jo 2010 kasvu jatkui seuraavaan vuoteen. Vuosina 2012–2015 työssäkäyvien opiskelijoiden määrä jälleen väheni, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2016. Työllisyysaste pieneni 2020 vuoden 2000 tasolle, mutta on lähtenyt takaisin kasvuun seuraavina vuosina. Opiskelijoiden työllisyysaste on siis kasvanut hitaasti, mutta varmasti, vaikka kehitys on yksittäisinä vuosina ollut hitaampaa tai negatiivista. (Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2000–2022.)

Vertailtaessa vuosien 2019–2022 opiskelijoiden työssäkäyntiä rajattuna ammattikorkeakoulututkintoon sekä alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon, yleisintä opintojen aikainen työskentely on yleisimmässä korkeakoulututkinnossa. Seuraavaksi yleisintä työssäkäynti on ammattikorkeakoulussa ja vähäisintä alemmassa

korkeakoulututkinnoissa. Kaikkien kolmen tutkinnon opiskelijoilla työssäkäynti on vähentynyt joitakin prosenttiyksikköjä vuosien 2020–2021 aikana. Vuoteen 2022 mennessä työssäkäynti on palautunut melkein vuoden 2019 tasolle tai hieman sen yli. (Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2019–2022, koulutusaste).

Opiskelijoiden työllisyysaste vaihtelee myös maakunnittain. Tyypillisesti mitä etelämmässä ja lännemmässä opiskeli, sen todennäköisemmin hän työskenteli opintojen ohella vuonna 2022. Korkeakoulutusasteiden välillä tässä ei juurikaan ollut vaihtelua. Kaikkein vähiten opiskelijat työskentelivät Etelä-Karjalassa ja eniten Ahvenanmaalla, Uudellamaalla ja Keski-Pohjanmaalla. (Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2022 maakunnittain). Tätä voi selittää esimerkiksi asumiskustannusten vaihtelu maakuntien välillä. Kuten seuraavassa luvussa tullaan toteamaan, taloudelliset syyt ovat opiskelijoiden suurin syy työskennellä opintojensa ohella.

2.2 Syyt työskentelylle

2.2.1 Taloudelliset syyt

Opiskeluaikaista työssäkäyntiä voidaan pitää tulevaisuuden investointina itseensä. Se voi myös olla keino korkeampaan elintasoon (Karhunen ym. 2021, 20). 74 prosentille opiskelijoista työssäkäynti on välttämätöntä toimeentulon kannalta. Vain 15 prosenttia kuvailee, ettei työnteko ollut toimeentulon näkökulmasta aiheellista. Toisaalta kaksi kolmasosaa kertoo, että käy töissä siitä syystä, että voisi käyttää rahaa muuhunkin kuin välttämättömiin asioihin. (Aho ym. 2012, 17.) Myös suurimassa osassa Euroopan maita opintojen ohella työskentelyn tyypillisin syy on taloudellinen ja noin kolmanneksessa maista suurin osa opiskelijoista tekee ansiotyötä lukukausien aikana rahoittaakseen elinkustannuksiaan (Hauschildt ym. 2015, 235). Mitä vanhempi opiskelija on kyseessä, sitä suuremmaksi taloudellinen syy nousee muiden joukosta. Alle 21-vuotiaiden joukosta hieman alle puolet kuvailee tärkeimmäksi syyksi elinkustannusten kattamisen. Vastaava osuus 30–39-vuotiasta oli yli kaksi kolmasosaa. Koulutusasteiden välillä havaittiin myös olevan eroja. Kaikista vahvimmin elinkustannusten takia työskentelevät ammattikorkeakouluopiskelijat. (Saari ym. 2022, 44.)

Vaikka suomalaisessa yhteiskunnassa yliopisto-opinnot ovat maksuton julkinen hyödyke, opiskeluun saatavat sosiaalietuudet kattavat vain osan opiskelijan elämisen kustannuksista. (Saloniemi ym. 2013, 413.). Vuoden 2017 tutkimuksen mukaan yli puolet

opiskelijoista ansaitsivat kuukaudessa noin 500 euroa ansiotuloja lukuvuoden aikana. Yhteensä opiskelijoiden kuukausitulot olivat keskimäärin 1097 euroa kuukaudessa. Kokonaisuudessaan ansiotulot ja opiskelijan omat säästöt olivat siis suurin tulonlähde. Toiseksi suurimmat tulonlähteet olivat opintoraha ja asumislisä sekä muut toimeentulon lähteet, kuten opintolaina, toimeentulotuki tai lapsilisät. Kaikista opiskelijoista, jotka työskentelivät opintojen ohessa, 74 prosenttia kertoi suurimmaksi tulonlähteekseen palkkatyön. (Potila ym. 2017, 45–47.) Myös Kalluinen ym. (2018, 8) kuvailee opiskelijoiden tulonlähteitä moninaisiksi, mutta pitää yleisimpinä opintorahaa, yleistä asumistukea, palkkatuloja, opintolainaa ja vanhemmilta tai muilta perheenjäseniltä saatavaa taloudellista tukea.

2.2.2 Työkokemuksen hankkiminen ja verkostoituminen

Vaikka suurin osa opiskelijoista työskentelee taloudellisten syiden takia, lähes kaksi kolmasosaa kuvailee, että olisi työskennellyt opintojen ohella, vaikka se ei olisi ollut taloudellisesti välttämätöntä (Aho ym. 2012, 100). Muita syitä opintojen aikaiselle työlle ovat esimerkiksi työkokemuksen hankkiminen ja työllistymisen edesauttaminen valmistumisen jälkeen (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 9). Yli kaksi kolmasosaa kertoi työskentelevänsä opintojen aikana saadakseen työkokemusta (Potila ym. 2017, 45). Myös kaksi kolmasosaa pitää opintojen aikaista työtä ammattitaidon ja myöhemmän työuran kannalta hyödyllisenä. (Aho ym. 2012, 100.) Helsingin ja Aalto-yliopiston opiskelijoiden keskuudessa toteutetun kyselytutkimuksen mukaan toiseksi suurin motiivi on työkokemuksen kasvattamisen ja pieni osa kuvaili syyksi verkostoitumista. (Otus 2018, 16–17.)

Vain yksi neljäsosa arvioi, ettei olisi työskennellyt opintojen aikana, ellei se olisi ollut taloudellisesti välttämätöntä. Suurin osa opiskelijoista olisi työskennellyt muistakin kuin taloudellisista syistä. (Aho ym. 2012, 17.) Ikäryhmittäin tarkasteltaessa havaittiin, että työkokemusta pitävät tärkeimpänä 26–29-vuotiaat opiskelijat. Tuloksen arvellaan johtuvan esimerkiksi siitä, että tässä ikäryhmässä on eniten valmistumassa olevia opiskelijoita, jotka ovat epävarmoja työllistymisestään. Aloittain tarkasteltaessa työkokemuksen hankkiminen koetaan tärkeimmäksi yhteiskunnallisilla aloilla sekä kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden aloilla. Vastaavasti vähiten tärkeimmäksi työskentely koetaan luonnontieteiden alalla. (Saari ym. 2022, 45.)

2.2.3 Työmarkkinoiden rakenne

Työmarkkinoiden näkökulmasta koulutus on vaihtoehtoiskustannus työssäkäynnille. Työssäkäynti opintojen aikana pienentää tätä vaihtoehtoiskustannusta. Kokonaisvaltainen arviointi yhteiskunnallisesta näkökulmasta riippuu siitä, miten opiskelija jakaa aikansa opintojen, työssäkäynnin ja vapaa-ajan välillä. Mikäli opiskelija käyttää vapaa-aikaansa työskentelyyn, se ei vähennä aikaa opinnoilta. (Isotalo ym. 2023, 13.)

Opiskelijoiden näkökulmasta opiskeluaikainen työssäkäynti voi olla keino hankkia oman alan työkokemusta, lisätuloja tai välttämätöntä toimeentuloa. (Saari ym. 2022, 45.) Työnantajan näkökulmasta opiskelijat voivat olla joustavaa ja helppoa lisätyövoimaa (Aho ym. 2012, 13). Suomessa palvelualojen työpaikkojen määrä on kasvanut suhteessa työmarkkinoihin ja lisäksi määrä- ja osa-aikaisten työsuhteiden määrä on yleistynyt. Opiskelijat työskentelevät usein osa-aikatyösuhteissa kaupan sekä hotelli- ja ravintola-alalla. (Karhunen ym. 2012, 20.) Työttömät työnhakijat eivät ole niin kiinnostuneita omien tulorajojensa vuoksi pätkätöistä. Sosiaaliturvan huomioiden opiskelijan näkökulmasta työnteko voi olla kannattavampaa kuin työttömälle työnhakijalle. Työllisyystilanteen heikentyessä opiskelijat pystyvät todennäköisesti palaamaan opintoihinsa ja he ovat myös muita halukkaampia työskentelemään ilta-, yö- ja viikonlopputöissä. Noin kolmannes opiskelijoista tekee muuta kuin päivätyötä, mutta loma-aikoina ja opintojen loppuvaiheessa työt keskittyvät enemmän arki- ja päiväaikaan. (Aho ym. 2012, 13.)

Tutkimusta siitä, millaisia vaikutuksia opiskelijoiden työskentelyllä on muihin työntekijäryhmiin työmarkkinoilla, ei ole tiedettävästi tutkittu. Kuten edellisessä luvussa todettiin, opiskelijat työskentelevät tyypillisesti osa-aika- tai kausityössä. Kärjistettynä on mahdollista, että työssäkäyvä opiskelija vie työmarkkinoilla työpaikan työttömältä työnhakijalta. Toisaalta työssäkäyvät opiskelijat toimivat joustavana täydennyksenä työvoimalle, mikä synnyttää jatkuvia työsuhteita toimipaikoille. (Isotalo ym. 2023, 9) Aho ym. (2012, 99) kuvailee, että opintojen aikainen työ on tehty helpoksi opiskelijalle. Osa-aikatyön vastaanottaminen ei vähennä rahallisia etuuksia ainakaan välittömästi. Vaikka tulorajat ylittyisivät, muut etuudet kuten opiskelija-alennukset eivät vähene. Työtön työnhakija on tässä eriarvoisessa asemassa, ja kärsii suuremmasta kannustinloukusta kuin opiskelijat.

3 Työn määrä, laatu ja vaikutus hyvinvointiin

3.1 Työn määrä

Suomalaisten opiskelijoiden viikkotyötunnit vaihtelevat välillä 15,7–23,9 tuntia. Pienin viikkotuntimäärä on luonnontieteiden alalla, kun puolestaan eniten työskennellään tekniikan ja liikenteen alalla. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 20.) Havaittiin, että ne opiskelijat, jotka kokevat työnsä vastaavan parhaiten omaa koulutusalaansa, tekevät eniten viikossa työtunteja. Oma opintoalaa vastaavia töitä tehdään keskimäärin 9–10 tuntia viikossa. Ne opiskelijat, jotka kokevat työn liittyvän vain läheisesti opintoihin, työskentelevät viikossa 3–4 tuntia muita vähemmän. Havaittiin myös, että työhön käytetty tunti ei ollut suoraviivaisesti pois suhteella 1:1 opintoihin käytettävästä ajasta. (Saari ym. 2022, 41–42.)

Tilastojen mukaan työskentely opintojen aikana kasvaa keskimääräisesti iän myötä (Aho ym. 2012, 85). Yli 30-vuotiaista korkeakouluopiskelijoista työssä käy jo 94 prosenttia (Potila ym. 2017, 45). Vuoden 2020 tutkimuksen mukaan 23 prosenttia 18-vuotiaista opiskelijoista kävi töissä, kun taas 21-vuotiailla osuus oli jo 33 prosenttia. 24-vuotiaista työssä kävi hieman vajaa puolet ja yli 25-vuotiaista jo yli puolet työskenteli opintojen ohessa. Myös nämä tulokset erosivat koulutusaloittain. 57 prosenttia kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden opiskelijoista kävi töissä, kun vastaavasti humanististen ja taidealojen opiskelijoista töissä kävi enää 40 prosenttia. (Tilastokeskus 2022.)

Opintojen alussa työskentely on tyypillisesti vähäistä. Tämä näkyy palkkatulojen kehityksessä. Myös mitä vanhempana ensimmäiset korkeakouluopintonsa aloittaa, sitä suuremmat palkkatulot ovat sekä ennen opintoja että niiden aikana. Silti opintojen aloituksessa palkat laskivat jokaisella ikäryhmällä hetkellisesti. Noin kahden vuoden kuluttua opintojen aloittamisesta kasvu jatkuu jälleen. (Isotalo ym. 2023, 24.) Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoilla havaittiin eri kehityssuuntia. Yliopisto-opiskelijoiden työssäkäynti yleistyy iän kasvaessa 60 prosenttiin saakka, kun taas ammattikorkeakouluopiskelijoilla on havaittu kaksi eri kehityssuuntaa. Ensimmäisessä työssäkäynnin määrä kasvaa ikävuosien 18–22 välillä ja toisessa työssäkäynti laskee jälleen vuosien 23–26 välillä. (Saari ym. 2022, 37.)

Tyypillisesti nuorena opintonsa aloittaneet työskentelevät lähinnä loma-aikoina, kuten kesällä. Tässä tapahtuu muutos opintojen loppupuolella. Työskentelykuukaudet alkavat

asettua lukuvuoden ajalle ammattikorkeakouluopiskelijoille neljännessä opiskeluvuodesta lähtien ja yliopisto-opiskelijoilla viidennestä vuodesta. Vaikka iältään vanhemmat opiskelijat käyvät tyypillisesti enemmän töissä opintojen alussa kuin nuoremmat, erot tasoittuvat opintojen edetessä. (Isotalo ym. 2023, 22–29.) Tämä havaittiin myös tutkintojen tasolla. Alemmalla korkeakoulutasolla opiskelevista työskenteli vuonna 2006 34 prosenttia ja ylemmällä 40 prosenttia opiskelijoista. Päätoimisesti työskenteleviä oli siinä joukossa eniten, jotka olivat opiskelleet pitkään (Aho ym. 2012, 85–89.) Myös kansainvälisesti vertaillen opiskelijat työskentelivät sitä todennäköisemmin, mitä pidemmällä heidän opintonsa olivat. Yhdysvaltalaisen selvityksen mukaan ensimmäisen vuoden opiskelijoista työskentelee 58 prosenttia, kun taas loppuvaiheen opiskelijat työskentelevät jo liki 80 prosenttisesti. (Dundes & Marx 2006, 109)

3.2 Työn luonne suhteessa opiskeltavaan alaan

Suurin osa suomalaisista työssäkäyvistä opiskelijoista kokee työtehtäviensä vastaavan koulutusalaansa. (Potila ym. 2017, 45). Yhteensä lähes 70 prosenttia opiskelijoista kuvailee tehneensä opintojen aikana sellaista työtä, joka liittyi jollain tasolla opiskeltuun alaan (Aho ym. 2012, 14). Alojen väliset erot ovat kuitenkin merkittäviä. Paras koettu vastaavuus on sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoilla sekä matkailu- ja ravitsemusalan opiskelijoilla. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 20.; Saari ym. 2022, 40.) Tekniikan ja liikenteen alalla työn ei koeta suurimmaksi osaksi vastaavan omaa koulutusalaansa, vaikka tässä ryhmässä työtuntien määrä viikossa on korkein (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 20). Saaren ym. (2022, 41) mukaan taas tekniikan aloilla koettu vastaavuus oli lähes 50 prosenttia. Kaikista huonoin koettu vastaavuus on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 20.)

Alakohtaisten erojen lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijat kokevat työnsä vastaavan paremmin koulutusalaansa kuin yliopisto-opiskelijat. Ammattikorkeakouluopiskelijoista työn kuvataan vastaavan koulutusalaansa 66 prosenttia ja yliopisto-opiskelijoista 57 prosenttia, joten ero on kuitenkin suhteellisen pieni. Ammattikorkeakouluopiskelijat vaikuttavat kuitenkin kokevan työn vastaavan omaa koulutusalaansa aikaisemmin opinnoissa. Kahtena ensimmäisenä opiskeluvuonna jo noin 60 prosenttia kuvailee työn

liittyvän omaan koulutusalaan, kun vastaava osuus yliopisto-opiskelijoista oli hieman alle puolet. Opintojen loppuvaiheessa erot kuitenkin tasaantuvat. (Saari ym. 2022, 39–40.)

3.3 Työskentelyn vaikutus psyykkiseen terveyteen

Vaikka työskentely opintojen ohessa on yleistä, työn vaikutuksista opiskelijoiden arkeen tiedetään yllättävän vähän (Dundes & Marx 2006/2007, 119). Greedin ym. (2014, 48) mukaan on vain vähän ymmärrystä siitä, miten työskentely opintojen ohella vaikuttaa opiskelijan hyvinvointiin. Opintojen ja töiden yhdistämisessä nähdään olevan yhteys opiskelijan psyykkiseen terveyteen (Owen ym. 2018, 512). Galderwoodin ja Allisonin (2017, 11) mukaan opintojen aikainen työ voi altistaa psyykkiselle uupumukselle, vaikka kyseessä olisi vain osa-aikatyö.

Dundesin ja Marxin (2006/2007 107) mukaan yhdysvaltalaisista opiskelijoista työskenteli 74 prosenttia keskimäärin 25,5 tuntia viikossa, mikä on lähellä suomalaisten opiskelijoiden vastaavaa määrää. Tutkimuksessa vertailtiin eri viikkotyötunteja tekeviä opiskelijoita. Yli 20 tuntia viikossa työskentelevät kärsivät esimerkiksi kohonneesta stressitasosta ja kapeammasta sosiaalisesta elämästä verrattuna yli 10 tuntia työskenteleviin. Toisaalta enemmän työskentelevät opiskelijat näyttivät kehittävän elämäntaitoja, joiden avulla he suoriutuivat koulusta yhtä hyvin kuin vähemmän työskentelevät. (Dundes & Marx 2006/2007, 119.)

Yli puolet opintojensa ohessa työskentelevistä yhdysvaltalaisopiskelijoista uskoivat, että työ lisäsi heidän stressitasoaan. Suurin osa heistä, jotka kokivat työn aiheuttavan eniten stressiä, työskenteli viikossa noin 10 tuntia. Puolestaan 10–19 tuntia viikossa työskentelevät kokivat opinnoissaan suorituskykynsä parantuneen, mutta myös tässä ryhmässä työnteon uskottiin lisäävän kokonaisuormitusta. Hieman yli puolet yli 20 tuntia viikossa työskentelevistä koki keskittymiskykynsä opintoihin häiriintyvän työskentelyn vuoksi. Kaikista vähiten keskittymiskyvyn häiriöitä koki ryhmä, joka työskenteli 10–19 tuntia viikossa. (Dundes & Marx 2006, 112–114.) Myös australialaisessa vuoden 2006 tutkimuksessa havaittiin, että opiskelijoiden työskentely vaikuttaa opiskelun laatuun. Liki puolet australialaisista opiskelijoista kuvaili, että työskentely vaikuttaa haitallisesti heidän opiskeluunsa. Haittaa kuvailtiin muun muassa olevan siitä, että vapaa-aikaa oli vähän, opinnot eivät olleet tarpeeksi joustavia ja kokonaisuormitus kasvoi. (Devlin ym. 2008, 119.)

Greedin ym. (2014, 54) toteuttamassa tutkimuksessa opiskelijat kokevat pääosin työn häiritsevän opintoja ja vievän siltä aikaa. Tämä aiheuttaa muun muassa väsymystä ja tuntien väliin jättämistä. Hyvinvointia tukee ja luo sellainen työ opintojen aikana, joka kehittää ammatillista osaamista. Se nostaa esimerkiksi minäkuvaa ja koettua statusta sekä luo mielekkyyttä ja saa opiskelijan kokemaan itsensä paremmaksi opiskelijaksi. Tämä vähentää opiskelijan kokemaa ristiriitaa opintojen ja töiden yhdistämisestä. Eli mikäli opiskelija koki työ mielekkääksi ja kehittävän osaamistaan, se tukee opiskelijan hyvinvointia.

Owen ym. (2018, 511) näkee, että työympäristöllä voi olla seurauksia muihinkin opiskelijan elämän osa-alueisiin, kuten hyvinvointiin, terveyteen sekä opinnoissa menestymiseen. Mitä enemmän työssä on vaatimuksia, sen enemmän se aiheuttaa opiskelijalle elämään kokonaiskuormitusta. Työn vaatimukset lisäävät työn ja opiskelun ristiriitaa, koska työn vaatimusten täyttäminen vie aikaa ja energiaa ja näin vähentää aikaa opinnoilta. Opiskelija voi saada työstä myös itselleen resursseja, jotka kasvattavat opiskelijan kokemaa kokonaishyvinvointia. Työstä saatavat resurssit voivat kehittää taitoja ja henkilökohtaisia resursseja, mitkä auttavat opiskelijaa elämässä yleisesti, kuten opinnoissa. Parhaimmillaan ajanhallintataidot vaikuttavat positiivisesti opintojen suorittamiseen. Toisin sanoen ne opiskelijat, jotka kokevat työn liian vaativaksi, kärsivät työn vaikutuksista terveyteensä. (Owen ym. 2018, 512)

Galderwood ja Allison (2017, 11) ehdottavatkin, että johtajat kiinnittäisivät erityistä huomiota opiskelijatyöntekijöiden hyvinvointiin, jotta heille tarjotaan riittävästi asianmukaista tukea opintojen ja töiden yhdistämiseen. Toisaalta työssäkäyvät opiskelijat voivat kääntää työn ja opintojen yhdistämisen voimavaraksi ja pyrkiä tehostamaan ajankäyttöään. Työskentelyllä opintojen ohella on useimmiten positiivinen kuin negatiivinen kokonaisvaikutus opiskelijoiden elämään. (Aho ym. 2012, 15).

4 Työskentelyn vaikutus opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen

4.1 Opinnoissa edistyminen

4.1.1 Opintojen tahti

Tilastollisesti suurin syy opinnoissa viivästyamiseen Suomessa on työnteko opintojen ohella. 78 prosenttia opinnoissa viivästyneistä kuvailee työssäkäynnin vaikuttaneen ainakin jonkin verran viivästyamiseen. Puolet vastaajista kokee, että työssäkäynnin vaikutus opintojen etenemiseen on huomattava. Noin joka kymmenes kuvailee, että työssäkäynti viivästytti heidän valmistumistaan yli vuodella. Muita havaittuja syitä opintojen viivästyamiseen on muun muassa riittämätön opinto-ohjaus, heikko opiskelumotivaatio ja perhetekijät. (Aho ym. 2021, 15–19.) Ammattikorkeakouluopiskelijoita koskevassa tutkimuksessa havaittiin, että vaikka työssä käyviä ammattikorkeakouluopiskelijoita oli yli puolet, vain noin kolmasosa kuvaili työssäkäynnin hidastavan opintoja. Vastaavasti kandiditutkintoa suorittava osuus yliopisto-opiskelijoista työskenteli opintojen ohessa vähemmän, mutta koki sen hidastavan opintoja enemmän. Kaikista eniten työssäkäynnin koettiin hidastavan opintoja ylemmässä korkeakoulututkintovaiheessa. Tässä ryhmässä myös viikkotyötunnit olivat suurimmat. (Saari ym. 2022, 42–43.)

Opiskeluun käytetty aika väheni huomattavasti, kun työtunnit ylittivät 10 tuntia viikossa. Päätoimisesti Suomessa opiskeleva käytti mediaanina 36 tuntia viikossa opiskeluun. 20 prosenttia opiskelijoista työskentelee 1–10 tuntia viikossa, mutta he opiskelevat melkein saman verran kuin työttömät opiskelijat. Työssäkäyvän opiskelijan opiskelutunnit ovat 29 tuntia viikossa. Kun työssäkäyvän opiskelijan työtuntien määrää nostetaan viikkotasolla, se vähentää opiskeluun käytettävää aikaa. Mikäli työssäkäynti on alle 20 tuntia viikossa, opiskelutuntien mediaani on 33 tuntia. Kun työn määrä on yli 20 tuntia viikossa, opiskelumäärä oli 20 tuntia. Työtunnit vaikuttavat siis olennaisesti opiskeluun käytettävään määrään. (Kalluinen 2018, 11.)

Pääkaupunkiseudun korkeakouluopiskelijoita koskevan kyselytutkimuksen mukaan 70 prosenttia opiskelijoista kokee työntöön hidastavan opintoja. Lukukausien aikana työntöön voidaan katsoa olevan pois opintoihin käytettävästä ajasta ja näin opinnot viivästyvät. (Otus 2018, 16–17) Päätoimiset opiskelijat opiskelivat mediaanina 30 tuntia

viikossa, mutta kokopäivätyössä olevilla opiskelijoilla määrä oli vain yksi tunti. Tämä johtaa väistämättä siihen, että opinnot etenevät hitaammin ja valmistuminen viivästyy. (Korhonen & Rautopuro 2019, 1064). Otuksen tutkimus (2018, 16–17) vahvistaa, että ilman työssäkäyntiä opinnoissa edetään todennäköisesti nopeammin. Vain noin 25 prosenttia opiskelijoista kuvailee, ettei koe työssäkäynnillä olevan vaikutusta opintojen etenemiseen. Taas Hailikarin ym. (2018, 6) tutkimuksen mukaan, opiskelijat kertoivat, että opintoja edesauttaa se, että on mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun, eli ei tarvitse tehdä palkkatyötä. Toisaalta osa koki, että palkkatyö opintojen aikana toimi tasapainottavana tekijänä ja tehosti ajankäyttöä.

Mitä suurempi työssäkäynnin määrä oli, sitä pidempään valmistumiseen kului aikaa. Valmistumisnopeus ei kuitenkaan ollut suoraviivaisesti yhteydessä työssäolon määrään. Tavoiteajassa tai nopeammin valmistuneet työskentelivät keskimäärin hieman yli neljä kuukautta vuodessa, kun vastaava vähintään viisi vuotta tavoiteaikaa pitempään opiskelleiden keskuudessa oli noin kuusi kuukautta vuodessa. Työssäkäynti opintojen ohella oli yleistä sekä tavoiteajassa että hitaammin valmistuneiden joukossa. Noin kolme vuotta tavoiteajasta myöhästynyt yliopisto-opiskelija vain noin yhden kuukauden enemmän per opintovuosi kuin tavoiteajassa valmistunut. (Aho ym. 2012, 101).

Paasiniemi (2015, 16–18) havaitsi, että Suomessa opintojen aikainen työssäkäynti vaikuttaa tilastollisesti negatiivisesti opintopisteiden kertymään. Opintojen suorittaminen eli opintopisteiden määrä oli negatiivisessa yhteydessä vuositulojen kehitykseen. Mitä enemmän opiskelija ansaitsi, sitä vähemmän hän suoritti opintopisteitä. Vaikutukset olivat kuitenkin suhteellisen pieniä, sillä vertailtaessa 10 000 euroa ja 20 000 euroa vuodessa ansaitsevia, 10 000 euroa ansaitseva suoritti vain kahdeksan opintopistettä enemmän kuin 20 000 euroa ansaitseva.

Korhonen ja Rautopuro (2019, 1062–1066) lisäävät opintojen viivästymisen syihin muun muassa valitun opintoalan ja opiskelijan iän opintojen alkaessa. Kaikista suurin riski opintojen viivästymiselle oli tietotekniikan, matematiikan ja luonnontieteiden aloilla. Yksi todennäköinen syy tietotekniikan opiskelijoiden valmistumisen viivästymiselle on se, että he työllistyvät muita todennäköisemmin jo opintojensa aikana eivätkä enää palaa opiskelemaan. Tieto- ja viestintäteknologian miesopiskelijoilla opintojen viivästymisen todennäköisyys on noin 35 prosenttia ja naisopiskelijoilla noin 26 prosenttia.

Opintojen mahdolliseen viivästymiseen vaikuttaa opiskeluaikaisen työskentelyn lisäksi monet tekijät. Keskeiset riskitekijät opintojen pitkittymiseen ovat perhetekijät eli vanhempien pienituloisuus ja oma perheellisyys, opintojen aloittaminen varhaisessa iässä, opiskelu yleisellä asiantuntija-alalla ja opintojen aikainen hyväpalkkainen työ. (Nori ym. 2023, 15.) Nori ym. (2023, 12–15) havaitsi tutkimuksessa opintojen viivästymisestä neljä ryhmää, joista opintojensa aikana työelämän aloittaneet olivat tutkimuksen aineiston pienin ryhmä. Tässä ryhmässä valmistuminen oli viivästynyt, koska korkeapalkkaisiin töihin oli päästy huolimatta tutkinnon puuttumisesta. Muut ryhmät olivat suuruusjärjestyksessään ”opinnoissaan paikoilleen jumittuneet”, ”nuoruuden pitkittäjät” ja ”perheelliset opiskelijat”. Tutkimus huomauttaa, että ne alat, joihin voi työllistyä hyväpalkkaisesti jo opiskeluaikana, vähentävät painetta opinnoista valmistumiseen. Geneeristen alojen opinnot eivät valmista mihinkään tiettyyn ammattiin. Tämä voi aiheuttaa epävarmuutta tulevaisuudesta ja vaikuttaa opintojen loppuun saattamiseen. Asiantuntija-aloilla on puolestaan selkeästi määritellyt osaamis- tai pätevyysvaatimukset, joten opinnoista valmistuminen lisää konkreettisesti todennäköisyyttä työllistyä. Toisaalta haasteen opinnoista valmistumiseen voi tuoda myös pienituloisuus. Näissä tapauksissa opintoja viivyyttää haasteet taloudessa ja pakolliseksi koettu työssäkäynti opintojen aikana.

4.1.2 Oppiminen ja opiskelumotivaatio

Opintojen aikaisen työssäkäynnin suhdetta opintojen etenemiseen on syytä tarkastella työssäkäynnin laatu huomioiden (Saari ym. 2022, 41). Työskentely voidaan kokea sekä opintoja viivästyttävänä, että edistävänä tekijänä (Hailikari ym. 2018, 6). Työn koettu vastaavuus suhteessa opintoihin toi synergiaetuja oppimisessa ja sopivalla ajankäytöllä lisäsi opiskelijan motivaatiota opiskeluun. Toisaalta havaittiin myös, että vaativat työtehtävät ja lisääntyneet työtunnit viikossa kasvattivat stressiä ja kokonaiskuormitusta, mikä saattoi heikentää opiskelumotivaatiota ja pitkittää opintoja. Työssäkäynnin vaikutus opintoihin ei ole yksiulotteinen, mutta keskeistä on löytää sopiva tasapaino opintojen ja työn välillä. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 23–25.)

Myös Owenin ym. (2018, 515) mukaan aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet työskentelyn tuntimääriin eikä laatuun. Opintojen ja töiden yhdistäminen antaa parhaassa tapauksessa opiskelijoille opiskelumotivaatiota, mikä mahdollistaa myös paremmat akateemiset tulokset opinnoissa. Tästä akateemisesta yhteydestä on löydetty näyttöä

yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa Australiassa, Israelissa ja Yhdysvalloissa. Opiskelijat, jotka työskentelevät opintojensa ohessa, ovat tyytyväisempiä opintoihinsa, panostavat niihin enemmän, ovat enemmän tunneilla läsnä ja saavat paremmat arvosanat kuin niillä opiskelijoilla, jotka työskentelivät opintojensa ohessa vain vähän tai ei ollenkaan. (Owen ym. 2018, 513–515.) Aiemmat tutkimukset ovat ristiriidassa sen kanssa, että enemmän työskentelevät opiskelijat olisivat myös enemmän tunneilla läsnä.

Tuonosen ym. (2016, 54–55) kansainvälinen tutkimus osoittaa, että vaikka talous- ja työllisyystilanteet eroavat maiden välillä, on olemassa yhtäläisyyksiä siihen, että opiskeluaikainen työssäkäynti voi tukea opintojen etenemistä, mikäli työtunnit ovat suhteellisen vähäiset. Yhteys ei kuitenkaan ole suoraviivainen. Opintojen aikainen työskentely voi edesauttaa opiskelijoiden oppimisprosessia, jos työ liittyy opiskeltavaan alaan ja sopii opiskelutahtiin. Tutkimus myös korostaa, että työskentelyn tuoma hyöty opintoihin riippuu myös opiskelijan kyvystä organisoida ajankäyttöään. Mikäli tämän lisäksi tuetaan opiskelijoiden syvällistä oppimista, opiskelijat pystyvät luomaan hyödyllisiä yhteyksiä työkokemuksensa ja opintojensa välille. Toisaalta todettiin myös, että syvällisen tason oppiminen oli negatiivisesti yhteydessä opiskelutahtiin.

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että optimaalinen työskentelyaika oppimisen kannalta on viikossa 10–19 tuntia. Tässä ryhmässä oli korkeimmat keskiarvot suhteessa suoritettuihin kursseihin verrattuna niin työllisiin kuin työttömiinkin opiskelijoihin. Syyksi arvellaan kehittyneitä ajanhallintakykyjä opintojen ja työn yhdistämisestä sekä koulutuksen arvostamista. Havainto viittaa myös siihen, että työn ja opintojen yhdistäminen voi auttaa opiskelijoita keskittymään ja priorisoimaan vastuitaan sekä opinnoissa että töissä. (Dundes & Marx 2006/2007 117–119.) Ahon ym. (2012, 100) tutkimuksessa yli puolet vastaajista kuvaili työssäkäynnin lisäävän heidän motivaatiotaan opiskeluun.

Suomalaisia ammattikorkeakouluopiskelijoita koskevassa selvityksessä työtuntien määrällä ja työtehtävien luonteella oli merkitystä sekä suoritustahdille että opiskelijoiden motivaatiolle. Koettu motivaatio opintoja kohtaa kasvaa työtehtävien vaativuuden kanssa, mutta työn vaativuus lisää sekä työtuntien määrää viikossa että työstä koettua stressiä. Mikäli työtehtävät vastaavat huonosti omaa koulutusalaan ja työtuntien määrä viikossa on suuri, se saattaa heikentää opiskelumotivaatiota ja näin hidastaa opintoja. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 9.) 73 prosenttia kuvaili opintojen aikaisen työnteon kehittävänä

osaamisen ja ammattitaidon näkökulmasta. Vain alle kymmenesosa piti työskentelyä vähäpätöisenä ammattitaidon kehittymisessä. Yli puolet opiskelijoista koki, että työssäkäynti lisäsi heidän opiskelumotivaatiotaan. Suurin osa ajatteli myös, ettei työssäkäynti ollut ainakaan merkittävästi heikentänyt heidän opintomenestystään. (Aho ym. 2012, 15.)

Isotalo ym. (2013, 7–8) esittävät, että mikäli työssäkäyvän opiskelijan opinnot pitkittyvät, työssäkäynnin voidaan olettaa olevan syy opintojen pitkittymiselle, vaikka todellinen syy olisi jossain muualla. Toisaalta on mahdollista, että esimerkiksi opintojen aikaisiin työharjoittelujaksoihin voidaan valita tavallista kyvykkäämpiä opiskelijoita, jotka työllistyisivät ilman harjoittelujaksoakin nopeasti valmistumisensa jälkeen. Nopea työllistyminen ei kuitenkaan välttämättä johdu harjoittelujakson tuomasta lisäkokemuksesta, vaan opiskelijan kyvykkyydestä, jolloin työkokemuksen kartuttaminen ei vaikuttaisi työllistymiseen. Valikoitumishaasteen lisäksi opintojen aikaisen työskentelyn vaikutuksia opintojen laatuun on haastavaa mitata, sillä työskentely voi täydentää opintoja.

4.2 Työllistyminen valmistumisen jälkeen

Suomalaiset valmistuneet maisterit aloittavat opintonsa iäkkäämpinä ja opiskelevat pitkään verraten muihin Euroopan maihin (Kivinen & Nurmi, 2011, 688; Aho ym. 2012, 48). Suomalaiset korkeakouluopiskelijat valmistuvat siis muita eurooppalaisia opiskelijoita vanhempina. Syynä tähän on ajateltu olevan opintojen myöhäinen aloittaminen ja opintojen aikainen työskentely, jonka on esitetty hidastavan opintotahtia. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2016, 11.) Suomessa kokonaisaika opintojen aloittamisesta omaa koulutusalaan vastaaviin töihin on 7,5 vuotta. Sekä Suomessa että Norjassa opinnoista valmistumisen jälkeen kuluu hieman yli vuosi, jotta valmistunut työllistyy omalle alalleen. Tämä on suhteellisesti lyhyt aika, joten nopeampi työllistyminen kuroo kiinni menetettyä aikaa opintojen aloittamisessa. Työmarkkinatilanteen tilanteen lisäksi työllistymiseen vaikuttaa muun muassa se, millaista osaamista on hankittu opintojen aikana. (Kivinen & Nurmi 2011, 688–689.)

Karhunen ym. (2021, 20–21) pitävät keskeisenä kysymyksenä sitä, johtaako työssäkäynti nopeampaan työllistymiseen valmistumisen jälkeen vai onko sillä negatiivisia vaikutuksia opintojen valmistumisaikaan. Tuomisen (2013, 41) väitöskirjatutkimuksessa suomalaisista yliopisto-opiskelijoista havaittiin, että nopeasti maisteriksi valmistuvat

myös työllistyvät hitaammin valmistuneita ripeämmin. Lisäksi nopeasti valmistuneet olivat työllistyneet koulutustaan vastaavalle tasolle paremmin ja olivat vähemmän työttöminä kuin hitaammin valmistuneet. Tämä on ristiriidassa sen havainnon kanssa, että pidempi opiskeluaika otettaisiin kiinni nopealla työllistymisellä. Tutkimus ei kuitenkaan pystynyt esittämään yksiselitteisiä suuntaviivoja sille, mikä opintoihin käytetty aika oli kaikista hyödyllisintä työllistymisen näkökulmasta.

Työkokemus, joka liittyy juuri omaan koulutusalaan, nostaa todennäköisyyttä työllistyä huomattavasti enemmän, kuin työ, joka ei ole liittynyt omaan koulutusalaan (Karhunen ym. 2012, 28). Suurin osa valmistuneista opiskelijoista työskentelee valmistumisensa jälkeen samantyyllisissä tehtävissä kuin opintojensa aikana ja etenkin opintojensa loppuvaiheessa. Puolet valmistuneista kuvailevat opiskeluaikaisen työn vaikuttaneen positiivisesti nykyisen työpaikan saamiseen. Ylipäätään 70 prosenttia kokee, että työssäkäynnillä opintojen ohessa oli hyötyä myöhemmän uran kannalta. Vain alle viidennes on sitä mieltä, ettei työskentelystä ollut mitään hyötyä valmistumisen jälkeisessä työllistymisessä. Opintojen ohessa työskennelleet ovat yleisesti paremmissa asemassa työmarkkinoilla verrattuna niihin valmistuneisiin, joilla oli vain vähäistä tai ei ollenkaan työkokemusta. Kolme neljästä kuvailee työskentelevänsä samansuuntaisissa tehtävissä kuin ennen valmistumista. Hieman vajaa puolet kertoo työskentelevänsä samanlaisissa tai lähes samanlaisissa tehtävissä opintojensa aikana. Siirtyminen työelämään opinnoista tapahtui siis jo opintojen aikana ja opiskelustatuksestaan huolimatta osa oli jo työssäkäyviä veronmaksajia. (Aho ym. 2012, 14–16; 23.)

Mikäli opintojen jälkeistä työllistymistä mitataan vain opiskeluaikaisen työnteon määrällä, yksi vuosi opintojen aikaista työkokemusta nostaa todennäköisyyttä työllistyä ammattikorkeakouluopiskelijoilla 3–5 prosenttia ja yliopisto-opiskelijoilla 2–5 prosenttia. Esimerkiksi omaan koulutusalaan liittyvä työkokemus kahden viimeisen opiskeluvuoden aikana nostaa valmistumisen jälkeisen kolmen vuoden ajalle todennäköisyyden työllistyä 11 prosentilla. (Karhunen ym. 2012, 28.) Granmer (2006, 182) taas esittää, että työkokemuksella ja työnantajien osallistumisella tutkintojen suunnitteluun ja toteutukseen havaittiin olevan positiivisia vaikutuksia valmistuneiden työllistettävyyteen. Vaikutukset kuitenkin vähenevät sitä mukaa, mitä enemmän valmistumisesta kuluu aikaa ja mitä enemmän valmistunut hankkii työkokemusta.

Suurin osa valmistuneista opiskelijoista kokee, että työssäkäynnillä opintojen ohessa oli hyötyä myöhemmän uran kannalta ja he työskentelivät valmistumisensa jälkeen samantyyllisissä tehtävissä kuin opintojensa aikana ja etenkin opintojensa loppuvaiheessa. Puolet kuvailivat opiskeluaikaisen työn vaikuttaneen positiivisesti nykyisen työpaikan saamiseen. Vain alle viidennes oli sitä mieltä, ettei työskentelystä ollut mitään hyötyä valmistumisen jälkeisessä työllistymisessä. Opintojen ohessa työskennelleet ovat yleisesti paremmassa asemassa työmarkkinoilla verrattuna niihin valmistuneisiin, joilla oli vain vähäistä tai ei ollenkaan työkokemusta. Kolme neljästä kuvaili työskentelevänsä samansuuntaisissa tehtävissä kuin ennen valmistumista. Hieman vajaa puolet kertoi työskentelevänsä samanlaisissa tai lähes samanlaisissa tehtävissä opintojensa aikana. Siirtyminen työelämään opinnoista tapahtui siis jo opintojen aikana ja opiskelustatuksesta huolimatta osa oli jo työssäkäyviä veronmaksajia. (Aho ym. 2012, 14–16; 23.)

Myös Kivinen ja Nurmi (2011, 689–690) korostavat, että opintojen aikainen työssäkäynti johtaa valmistumisen jälkeen nopeampaan työllistymiseen, jos työ on ollut yhteydessä omaan koulutusalaan. Mitä enemmän relevanttia työkokemusta opintojen aikana oli kertynyt, sen nopeammin työllistyi koulutustaan vastaaviin tehtäviin valmistumisen jälkeen. Ne opiskelijat, joilla ei ollut ollenkaan työkokemusta opintojensa aikana, valmistuivat kahdeksan kuukautta nopeammin kuin opintojensa ohella työskentelevät opiskelijat. Vaikka opintojen aikainen työssäkäynti siis hidasti hieman valmistumista, tälle ryhmälle oli ehtinyt kertyä kaksi vuotta työkokemusta, joka auttoi valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen. Tutkimus ei tue ajatusta siitä, että nuorempana ja nopeammin käyty korkeakoulututkinto toisi etumatkaa työmarkkinoilla, vaan päinvastoin iäkkäämpinä valmistuneet sekä työkokemusta hankkineet maisterit siirtyivät koulutusalaansa vastaaviin tehtäviin vaivattomammin ehkä jo opintojensa aikana.

Saloniemi ym. (2013, 407–408) jakavat tutkimuksessaan koskien opintojen aikaisen työnteon vaikutusta myöhempään työuraan kehityspolkujen tulokset neljään eri kategoriaan: perinteinen, varhainen, lisääntyvä ja katoava työssäkäynnin polku. Perinteinen polku kuvastaa työnteon kasvamista opintojen loppuvaihetta ja valmistumista kohti. Tässä kehityspolussa opinnot tehtiin päätoimisesti ja uraan kiinnittyminen tapahtui vasta opintojen loppuvaiheessa. Valmistumisen jälkeen suurin osa työllistyi kokoaikaisesti. Vähemmistö opiskelijoista kuului perinteiseen polkuun. Varhaisessa polussa työntekeä on kiinteä osa opiskelua jo opintojen alkuvaiheessa ja lisääntyvässä

polussa työnteko kasvaa opintojen ajan. Puolet kaikista opiskelijoista lukeutuivat varhaiseen kehityspolkuun. Tässä joukossa työpäiviä kertyi jo opintojen alusta runsaasti eikä valmistuminen muuttanut suuresti työnteon määrää.

Toiseksi suurin kehityspolku oli lisääntyvä eli työtä tehtiin opintojen alussa melko satunnaisesti, mutta työnteko kasvoi valmistumista kohden. Valmistumisen jälkeen myös tämä kehityspolku johti suurimmaksi osaksi kokoaikatyöllisyyteen. Nämä kolme kehityspolkua olivat siis erilaisia opintojen alkuvaiheessa, mutta lopputulos oli samankaltainen. Kiinnittyminen työelämään valmistumisen jälkeen tapahtui siis yhtä hyvin kaikissa kehityspoluissa. Neljäs polku eli katoava kuvastaa niitä opiskelijoita, jotka eivät lähes ollenkaan siirtyneet työelämään valmistumisen jälkeen. Katoavaan polkuun lukeutui huomattava vähemmistö opiskelijoista. Opintojen aikana he työskentelivät keskimääräisesti, mutta valmistumisen jälkeen heille ei ole rekisteröity ansiotyötä ainakaan Suomessa. (Saloniemi ym. 2013, 407–408.)

Mitä suuremman osan opiskelija on työskennellyt lukukaudesta, sitä pienempi työttömyysriski on valmistumisen jälkeen. Suurin etu työmarkkinoilla on niillä opiskelijoilla, jotka olivat tehneet opintojensa aikana kokoaikatyötä. Myös osa-aikatyötä tehneet saavat jonkin verran etua verrattuna muihin valmistuneisiin. Niistä opiskelijoista, jotka eivät olleet lainkaan työskennelleet opintojensa ohella, jopa 40 prosenttia oli jossakin vaiheessa valmistumisensa jälkeen olleet työttöminä. Jatkuvasti työtä tehneistä opiskelijoista työttömyyttä koki valmistumisen jälkeen vain 19 prosenttia. Jatkuvasti työssä olijoista 3 prosenttia oli työtön yli vuoden valmistumisensa jälkeen. Vastaavasti päätoimisesti opiskelevien joukosta osuus oli nelinkertainen eli 12 prosenttia. (Aho ym. 2012, 23–24.)

4.3 Ansiotulot valmistumisen jälkeen

Opiskeluaikaisella työllä on positiivinen vaikutus valmistumisen jälkeisiin ansiotuloihin. Opiskeluaikanaan yli 9,5 kuukautta per vuosi työskennelleiden valmistuneiden bruttotulot ovat kuukaudessa melkein 500 euroa enemmän kuin niiden, jotka eivät olleet käyneet lainkaan töissä opintojensa aikana. Myös kokemukset työttömyydestä olivat tässä joukossa harvinaisia. (Aho ym. 2012, 23.) Enemmän työkokemusta opintojen aikana kerryttäneet valmistuneet ansaitsivat noin yhdeksän prosenttia enemmän vuoden valmistumisen jälkeen. Ero ei merkittävästi muuttunut viiden vuoden aikajaksolla.

Otoksesta ei kuitenkaan pystytty huomioimaan muita tekijöitä liittyen palkkakehitykseen. (Häkkinen 2006, 181.)

Myös Saloniemi ym. (2013, 406–412) havaitsivat positiivisen yhteyden palkan määrään valmistumisen jälkeen. Kun tarkasteluun otettiin kolme valmistumista edeltävää vuotta ja kolme valmistumisen jälkeistä vuotta ja tarkasteltiin tehtyjä työpäiviä suhteessa palkkakehitykseen, miesten kerroin oli 1,43 ja naisten 1,35. Opintojen loppuvaiheella tehdyillä työtunneilla oli siis tilastollisesti merkittävä positiivinen vaikutus valmistumisen jälkeiselle palkkatasolle ensimmäisenä kolmena vuotena. Havaittiin myös, että kuukausipalkka kasvoi opintojen edetessä, opinnoista valmistuminen kasvatti tuloja, työn määrän suhde opintoihin ei ratkaisevasti vaikuttanut palkkatasoon kolme vuotta valmistumisen jälkeen palkkakehityksessä on merkittävä ero miesten ja naisten välillä. Vaikka valmistuminen siis nosti tulotasoa, naisilla valmistuminen vakiinnutti tulot, kun taas miehillä kasvu kehittyi koko seurannan ajan.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Suomen julkisessa keskustelussa on lähivuosikymmeninä pohdittu työurien pidentämistä, sillä esimerkiksi opiskelijoiden valmistumisen viivästymisen on nähty heikentävän Suomen taloudellista kilpailukykyä. Korkeakouluopiskelijat ovat esiintyneet keskusteluissa lähinnä siitä näkökulmasta, että opintoaikaa on saatava lyhemmäksi ja työnteon on nähty olevan yksi suurimmista syistä opintojen pitkittymiseen (Aho ym. 2012, 10–11). Opintojen aikaista työssäkäyntiä onkin tutkittu lähinnä opinnoissa menestymisen ja valmistumisajan näkökulmasta (Vanhanen-Nuutinen ym. 2016, 9). Ylipäätään opintojen aikaiseen työhön liittyy ristiriitaisia näkökulmia. Tämän tutkielman tarkoitus on ollut selvittää, kuinka laajasti opiskelijat ovat työelämässä, miksi opiskelijat työskentelevät opintojensa ohessa ja mitä vaikutuksia työskentelyllä on opiskelijalle itselleen opintojen aikana ja lähitulevaisuudessa.

Noin puolet korkeakouluopiskelijoista työskentelevät opintojensa ohessa (Tilastokeskus 2024). Opiskelijoiden työssäkäynti ei ole uusi ilmiö (Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2000–2022). Suurin osa opiskelijoista työskentelee lukukauden aikana osa-aikatyössä ja työnteoko painottuu loma-aikoihin. Vain alle neljäsosa työskentelee koko-aikatyössä lukukausien aikana. (Aho ym. 2012, 11.) Keskimäärin työskentelyn määrä kasvoi opiskelijan iän mukaan (Aho ym. 2012, 85). Enemmistö opiskelijoista kuitenkin näyttää kiinnittävän työuraan jo opintojensa alussa (Tilastokeskus 2022). Suurin osa opiskelijoista ei siis noudattanut ajatusta perinteisestä järjestyksestä, jossa ensin tehdään opinnot ja sen jälkeen aloitetaan työura.

Suurin osa opiskelijoista kokee työssäkäynnin olevan välttämätöntä toimeentulon kannalta (Aho ym. 2012, 17.) Työn ansiotulot ovatkin opiskelijoiden suurin tulonlähde (Isotalo ym. 2023, 7). Muita mainittuja syitä opintojen aikaiselle työlle ovat esimerkiksi työkokemuksen hankkiminen ja työllistymisen edesauttaminen valmistumisen jälkeen (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 9). Palvelualojen osa-aikatyösuhteet ovat kasvaneet työmarkkinoilla ja useimmiten opiskelijat työskentelevät osa-aikatyösuhteissa kaupan ja ravintolan alalla. (Karhunen ym. 2012, 20.) Opiskelijan tyypillisin viikkotyötuntimäärä vaihtelee välillä 15,7–23,9 tuntia (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 20). Enemmistö opiskelijoista kokee työnsä liittyvän koulutusalaansa (Potila ym. 2017, 45). Yli kaksi kolmasosaa kertoi työskentelevänsä opintojen aikana saadakseen työkokemusta (Potila ym. 2017, 45). Vaikka suurin osa opiskelijoista työskenteli siis taloudellisten syiden takia,

osa olisi työskennellyt ilman taloudellista välttämättömyyttäkin. Toisaalta voidaan ajatella, että vaikka suurin syy olisi toimeentulo, opiskelijat ajattelevat saavansa muitakin hyötyjä työskentelystä samalla, kuten työkokemusta.

Opintojen ja töiden yhdistämisessä nähdään olevan yhteys opiskelijan psyykkiseen hyvinvointiin (Owen ym. 2018, 512). Vaikka kyseessä olisi osa-aikatyö, opintojen aikainen työ voi johtaa psyykkiseen uupumukseen (Galderwood & Allison 2017, 11). Mikäli opiskelija kokee työ mielekkääksi ja kehittävän osaamistaan, työ tukee opiskelijan hyvinvointia. Kuitenkin opintojen aikainen työ koettiin pääosin häiritsevän opintoja (Greed ym. 2014, 54.) Työympäristön nähdään vaikuttavan hyvinvoinnin lisäksi muihinkin opiskelijan elämän osa-alueisiin kuten terveyteen sekä opinnoissa menestymiseen. Työn vaativuus aiheuttaa opiskelijalle elämään kokonaisuormitusta. Opiskelija voi saada työstä myös resursseja. Nämä resurssit voivat kehittää taitoja, jotka auttavat opiskelijaa elämässä työn lisäksi muuallakin, kuten opinnoissa. Parhaimmillaan ajanhallintataidot vaikuttavat positiivisesti opintojen suorittamiseen. Mikäli opintojen ja työn yhdistäminen tehdään helpommaksi, se vähentää negatiivisia seurauksia, kuten opiskelijoiden uupumusta. (Owen ym. 2018, 511–515.)

Suurin syy opintojen viivästymiseen on opiskeluaikainen työskentely. Vain noin joka kymmenes kuitenkin koki, että työskentely olisi viivästyttänyt heidän valmistumistaan yli vuodella. (Aho ym. 2021, 15–19.) Korhosen ja Rautopuron (2019, 1064) tutkimus tuki havaintoa siitä, että työhön menevä aika on pois opintoihin käytettävästä ajasta. Opiskelijat kokivat, että opintoja edesauttoi se, ettei tarvinnut työskennellä opintojen ohella. Toiset taas kuvailivat, että palkkatyö opintojen aikana toimi tasapainottavana tekijänä ja tehosti ajankäyttöä. (Hailikari 2018, 6.) Opintojen ja töiden yhdistäminen antaa parhaassa tapauksessa opiskelijoille opiskelumotivaatiota, mikä mahdollistaa myös paremmat akateemiset tulokset opinnoissa (Owen ym. 2018, 511). Myös Tuononen ym. (2016, 54–55) havaitsee, että opiskeluaikainen työssäkäynti voi tukea opintojen etenemistä, mikäli työtunnit ovat suhteellisen vähäiset ja työ liittyy opiskeltavaan alaan. Vaikka työskentely vaikuttaa siis pääosin hidastavan opintoja ja viivästyttävän valmistumista, lopullinen viivästymisaika on suhteellisen lyhyt verrattuna esimerkiksi nopeamman työllistymisen mahdollisuuteen.

Keskeinen kysymys oli, johtaako työssäkäynti nopeampaan työllistymiseen valmistumisen jälkeen vai onko sillä negatiivisia vaikutuksia opintojen

valmistumisaikaan. Yleisesti havaittiin, että opintojen aikana työskennelleet valmistuneet saivat etua työmarkkinoilla. (Kts. Tuominen 2013, 41; Kivinen & Nurmi 2011, 688–689.) Työkokemuksen laadulla on kuitenkin merkitystä. Vaikka havaittiin, että kaikenlainen työkokemus nostaa tilastollisesti todennäköisyyttä työllistyä, työkokemus, joka liittyy juuri omaan koulutusalaan, nostaa todennäköisyyttä työllistyä huomattavasti enemmän (Karhunen ym. 2012, 28). Riski valmistumisen jälkeiseen työttömyyteen väheni, mikäli oli työskennellyt opintojensa aikana. Opintojen aikaisen työn havaittiin myös vaikuttavan positiivisesti tulevaisuuden ansiotuloihin. (Aho ym. 2012, 23–24.) Vaikutukset kuitenkin vähenevät sitä mukaa, mitä enemmän valmistumisesta kuluu aikaa ja mitä enemmän valmistunut hankkii työkokemusta (Granmer 2006, 182). Suurin osa valmistuneista kokee, että työssäkäynnillä opintojen ohessa oli hyötyä myöhemmän uran kannalta (Aho ym. 2012, 14–16).

Dundes ja Marx (2006/2007, 117–119) esittävät, että optimaalinen aika opintojen aikaiselle työlle olisi 10–19 tuntia viikossa. Muutkin tässä tutkielmassa käsittelemäni tutkimukset näyttävät antavan samansuuntaisia viitteitä siitä, että olisi olemassa jokin optimituntimäärä, joka kääntää opintojen aikaisen työn positiiviset vaikutukset negatiivisia suuremmaksi. Negatiivisilla vaikutuksilla tarkoitan esimerkiksi opiskelijan psyykkistä kuormitusta, opintojen suoritustahtia ja opinnoissa menestymistä. Positiiviset vaikutukset näyttävät taas olevan oppimisen syventäminen, ajanhallintaitojen vahvistuminen, nopeampi työllistyminen valmistumisen jälkeen ja tulevaisuuden korkeampi ansiotaso.

Jatkotutkimusta tarvitaan sen osalta, miten opiskelijoita voisi tukea opintojen ja töiden yhdistämisessä. Koska suurin osa opiskelijoista työskentelee opintojen ohella, oppilaitosten on ehkä tarkasteltava tarkemmin opiskelijoiden odotuksia ja tarpeita. Perinteinen lineaarinen ajattelu opintojen ensisijaisuudesta ei ole enää nykypäivää. On ehkä aika myös pohtia uudelleen opetussuunnitelmaa, jotta työ ja opiskelu olisi paremmin yhdistettävissä. Opiskelijat odottavat hallituksen ja oppilaitosten purkavan esteitä opintojen ja työn yhdistämiseen. (Devlin ym. 2008, 120–121.) Myös Kalluisen ym. (2018, 26) mukaan suomalaiset korkeakoulut tarvitsevat uudenlaisia toimintatapoja opiskelijoiden työssäkäynnin tukemiseksi. Koulutusohjelmia on ehkä syytä muuttaa kokopäivätoteutuksesta joustavammaksi. Koska suurin osa opiskelijoista on jo työelämässä, ei ole tarpeen kouluttaa opiskelijoita nopeasti työelämään vaan pohtia opintopolun joustavuutta opintojen aikaiseen työskentelyyn. Kokopäiväinen opiskelu ei

kerrytä työelämätaitoja ja tue oppimista samalla tavalla, kuin opintojen ja työn yhdistäminen. Pelkkä työssä hankittu kokemus ei myöskään riitä, vaan tarvitaan sekä koulutusta että työkokemusta asiantuntijaksi kasvamiseen.

Tutkielma oli rajallinen katsaus aiheeseen. Suurin rajoittava tekijä on aiheen moniulotteisuus ja haastava mitattavuus. Opintojen aikaisen työn vaikutusta opiskelijan elämään ei voi mitata pelkästään numeroilla. Lisäksi opiskelijan ja vastavalmistuneen elämän osa-alueisiin liittyy paljon muitakin tekijöitä, kuin työn ja opintojen yhdistäminen. Näin niiden todellisia vaikutuksia voi olla haastavaa havaita tai yhdistää syihin ja seurauksiin. Tutkimusta voi olla kuitenkin syytä jatkaa, sillä opiskelijat ovat olleet kiinteä osa suomalaista työelämää jo vuosikymmenien ajan. Työssäkävien opiskelijoiden määrä on pysynyt vakaana. Hallituksen tuoreet leikkaukset opiskelijoiden sosiaalitukiin tuskin vähentävät opiskelijoiden työskentelyhalukkuutta. Jatkotutkimuksen aihe voisi esimerkiksi olla se, miten opiskelijoita voisi tukea työn ja opintojen yhdistämisessä. Työskentely opintojen ohella voi tuoda myös hyötyjä opetukseen, mitä ei ole tiedettävästi ennen käytetty oppimisen tukena.

Opetuksen kehittämisen näkökulmasta työelämä on hyvä mahdollisuus (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 25). Ammattikorkeakouluopiskelijoita koskevassa tutkimuksessa havaittiin, että opintojen aikaisen työn ja opiskelun hyötyjen yhdistäminen paransi oppimista ja lisäsi motivaatiota opintoja kohtaan. Oppilaitoksen positiivinen ja avoin suhtautuminen työelämään toi apua opiskelijoiden kokemaan stressiin, kehittivät ajanhallintakykyä ja näin paransivat opiskelijoiden opiskelutyytyväisyyttä ja kokonaisyhyvointia. Tarkoituksenmukaisesti mitoitettut ja erityisesti koulutusalaan vastaavat työtehtävät näyttäisivät tukevan oppimista ja opintojen edistymistä. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 9.) Vanhanen-Nuutinen ym. (2018, 25) ehdottavat, että tätä voimavaraa tulisi hyödyntää enemmän opetuksessa ja työssäkäynti tulisi huomioida myös opintojen uraohjauksessa.

Lähteet

- Aho, S., Hynninen, S., Karhunen, H., Vanttaja, M. (2012) Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. Aho, S., Hynninen, S., Karhunen, H., Vanttaja, M. (2012) Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys*. 26/2012.
- Devlin, M., Richard, J., Grigg, G. (2008) Studying and Working: A national study of student finances and student engagement. *Tertiary education and management*. Vol.14 (2). 111-122.
- Dundes, L., Marx, J. (2006/2007) Balancing work and academics in college: Why do students working 10 to 19 hours per week excel? *Journal of college student retention: Research, theory & practice*. Vol.8 (1). 107-120.
- Galderwood, C., Allison, S. G. (2017) Thriving at school and succeeding at work? A demands-resources view of spillover processes in working students. *Journal of Vocational Behavior* 103. 1-13.
- Granmer, S. (2006) Enhancing graduate employability: best intentions and mixed outcomes. *Studies in higher education (Dorchester-on-Thames)*. Vol.31 (2). 169-184.
- Greed, P., French, J., Hood, M. (2014). Working while studying at university: The relationship between work benefits and demands and engagement and well-being. *Journal of Vocational Behavior* 86. (48-57).
- Hailikari, T., Tuononen, T., Parpala, A. (2018) Students' experiences of the factors affecting their study progress: differences in study profiles. *Journal of Further and Higher Education*. 01/2018. Vol 42 (1). 1–12.
- Hauschildt, K., Gwosc, C., Netz, N., Mishra, S. (2015) Social and Economic Conditions of Student Life in Europe. *Synopsis of indicators. Eurostudent V 2012–2015*. Bielefeld 2015.
- Häkkinen, I. (2006) Working while enrolled in a university: does it pay? *Labour economics*. Vol.13 (2). 167–189.
- Isotalo, E., Karhunen, H., Tuomala, J., Saarinen, T., Virtanen A. (2023) Korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin vaikutukset. Välikirjoitus. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:34*. Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2023.

- Kalluinen, J. (2018) Korkeakouluopiskelijan tulot ja verotus 2018. Laskelmia työtulojen vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin. *Verotietoa*. Vol 82, 5.10.2018.
- Karhunen, H., Hynninen, S., Pehkonen, J. (2012) Opiskeluaikainen työssäkäynti ja työmarkkinatilanne valmistumisen jälkeen: havaintoja rekisteriaineistosta. *Työpoliittinen aikakausikirja 2/2012*. Vol 55, 19–29.
- Kivinen, O., Nurmi, J. (2011) Opiskelun nopeus ja työmarkkinarelevanssi – korkeakoulupolitiikan dilemma? *Yhteiskuntapolitiikka* 76. 2011:5. 687-691.
- Korhonen, V., Rautopuro, J. (2019) Identifying Problematic Study Progression and “At-Risk” Students in Higher Education in Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research* 2019. Vol 63. No.7. 1056–1069.
- Neave, G., Veiga, A. 2012. The Bologna Process: inception, ‘take up’ and familiarity. *Higher education*, 7/2013, Vol 66 (1), 59–77.
- Nori H., Isopahkala-Bouret, U., Vanttaja, M. (2023) “Oli kyllä ajatuksena, että suorittais sitten sitä töiden ohella loppuun.” Ikuisten opiskelijoiden taustat ja opintojen venymisen syyt. *Tiedepolitiikka* 3/2023. 6–18.
- Paasiniemi, M. (2015) Opintotuen tulorajat ja opiskelijoiden työssäkäynti. *Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT*. 49. Helsinki, heinäkuu 2015.
- Potila, A., Moisio, J., Ahti-Miettinen, O., Pyy-Martikainen, M., Virtanen, V. (2017) Opiskelijatutkimus 2017. Eurostudent VI -tutkimuksen keskeiset tulokset. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:37*. Helsinki 2017.
- Otus, opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö (2018). Pääkaupunkiseudun yliopisto-opiskelijoiden toimeentuloselvitys 2018. 1/2019.
- Owen, M., Kavanagh P., Dollard, M. (2018) An Integrated Model of Work–Study Conflict and Work–Study Facilitation. *Journal of Career Development* 2018. Vol. 45 (5). 504–517.
- Saari, J., Mikkonen, J., Vieno, A. (2013) Löytöretkiä tuntemattomalle mantereelle. Yliopisto-opiskelijoiden opiskeluaikainen työssäkäynti ja tulevaisuusodotukset. *Työpoliittinen aikakausikirja 2/2013*, Vol 56, 2/2013, 44–56.
- Saari, J., Koivuranta, S., Nevalainen, E. (2022) Eurostudent VIII – Opiskelijatutkimus 2022. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:34*. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2023.
- Saloniemi, A., Salonen, J., Lipiäinen, L., Nummi, T., Virtanen, P. (2013) Opinnot ja työt. Kehityspolkuanalyysi ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneiden nuorten työurista. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (2013):4. 402–415.

Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2000–2022.

<https://www.stat.fi/julkaisut?statistic=opty> ja

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyokay/statfin_tyokay_pxt_13g3.px/table/tableViewLayout1/ haettu 10.4.2024.

Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2019–2022, koulutusaste.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyokay/statfin_tyokay_pxt_13g2.px/chart/chartViewLine/ haettu 13.4.2024.

Tilastokeskus 2024, opiskelijoiden työssäkäynti 2022 maakunnittain.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyokay/statfin_tyokay_pxt_13g2.px/chart/chartViewLine/ haettu 13.4.2024.

Tilastokeskus (2004–2022) Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijat ja tutkinnot (kouluskoodi), 2004–2022.

https://pxdata.stat.fi:443/PxWeb/api/v1/fi/StatFin/opiskt/statfin_opiskt_pxt_11c3.px, haettu 8.4.2024.

Tilastokeskus (2022) Työssäkävien opiskelijoiden osuus väheni vuonna 2020.

Koulustilastot, koulutus 2022.

https://www.stat.fi/til/opty/2020/opty_2020_2022-03-17_fi.pdf, haettu 16.3.2024.

Tilastokeskus (2024) Opiskelijoiden työllisyysaste kasvoi vuonna 2022. *Työssäkäynti 2022.* <https://stat.fi/julkaisu/clmeuqiwqo59u0avvloc4vpa4>, haettu 16.3.2024.

Tuominen, V. (2013) Maistereiden työllistyvyys. *Itä-Suomen yliopisto*

Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta Joensuu. No 57. Suomen yliopistopaino Oy Tampere, 2013. Väitöskirja.

Tuonen, T., Parpala, A., Mattsson M., Lindblom-Yläne, S. (2016) Work experience in relation to study pace and thesis grade: investigating the mediating role of student learning. *Higher education.* 7/2016. Vol. 72 (1). 41–58.

Vanhanen-Nuutinen, L., Saari, J., Kotila, H., Mäki, K. (2018) Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa? Eurostudent VI –tutkimuksen artikkelisarja. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:10.* Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki 2018.

Vanhanen-Nuutinen, L., Mäki, K., Kotila, H. (2016) Työn ja opintojen yhdistäminen - opintojen aikainen työssäkäynti ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemana. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja,* 1/2016, Vol.18 (2). 9–26